

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ЗА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЮ ПРОГРАМОЮ

Слабкий Геннадій Олексійович

д. мед. н., професор, завідувач кафедри

Миронюк Іван Святославович

д. мед. н., професор, професор кафедри

Брич Валерія Володимирівна

кандидат медичних наук, доцент кафедри

Білак-Лук'янчук Вікторія Йосипівна

кандидат медичних наук, доцент кафедри

Фейса Іван Іванович

старший викладач кафедри

Потокій Наталія Йосипівна

кандидат медичних наук, асистент кафедри

Яцина Андреа Тіборівна

кандидат медичних наук, асистент кафедри

Гуцол Іванна Ярославівна

асистент кафедри

кафедра наук про здоров'я

Ужгородський національний університет

м. Ужгород, Україна

Вступ. Важливим завданням реформування галузі охорони здоров'я є переорієнтація її діяльності від лікування хворих до збереження та зміцнення здоров'я населення і профілактики захворювань [1,2]. Цю функцію має забезпечувати система громадського здоров'я, яка наразі активно розвивається в країні [3,4].

В Європейському регіоні ВООЗ застосовується визначення громадської охорони здоров'я, яке запропонував Acheson: «наука і практика попередження хвороб, продовження життя і зміцнення здоров'я за допомогою організованих дій, до яких вдається вся спільнота» [5].

В теперішній час робота скерована на забезпечення сфери громадського здоров'я кваліфікованими кадрами. В 2015 році КМУ затвердив спеціальність

«Громадське здоров'я», а далі Міністерство освіти та науки України затвердило освітній стандарт підготовки магістрів (МОН України від 12.12.2018 р. № 1383 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» для другого (магістерського) рівня освіти») за спеціальністю «Громадське здоров'я».

Мета роботи. Проаналізувати систему підготовки магістрів громадського здоров'я за освітньо-науковою програмою.

Матеріали і методи. З використанням методу структурно-логічного аналізу проведено аналіз освітньо-наукової програми підготовки магістрів за спеціальністю «Громадське здоров'я» в Ужгородському національному університеті.

Результати та їх обговорення. Цілями навчання в магістратурі є набуття компетенцій із оцінки стану здоров'я населення та детермінант, що на нього впливають, а також розробки і впровадження програм, які спрямовані на збереження, зміцнення здоров'я та соціального благополуччя населення.

Для магістра спеціальності 229 «Громадське здоров'я» на базі бакалаврського рівня освіти обсяг освітньо-наукової програми становить 120 кредитів ЄКТС. Мінімум 35% обсягу освітньої програми спрямовується на здобуття загальних та спеціальних компетенцій за спеціальністю, які визначені Стандартом.

Інтегральною компетентністю магістра громадського здоров'я визначено здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері громадського здоров'я, що передбачає проведення досліджень, застосування наукових теорій та аналітичних методів.

В 2019 році в Україні здійснено перший набір студентів для підготовки в магістратурі спеціалістів для системи громадського здоров'я.

В Ужгородському національному університеті за навчально-науковою програмою почав навчатися 21 студент-магістр, які поступили до університету за принципом «перехресної магістратури».

Проведений аналіз показав, що в Ужгородському національному університеті освітньо-наукова програма підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 229 «Громадське здоров'я» розроблена відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556–VII. Вона складається із обов'язкових модулів до яких відносяться вступ до громадського здоров'я та системи, політики, етики, управління та лідерства у галузі громадського здоров'я; епідеміологія та біостатистика; методологія наукових досліджень; моніторинг і оцінка, якість даних, використання даних та інформатизація в галузі громадського здоров'я; планування програм їх реалізація і оцінка; ділова англійська мова; а також із 4 модулів на вибір студента. Освітньо наукова програма підготовки магістрів розрахована на 3600 годин (120 кредитів ЄКТС). Лекційний курс становить 462 навчальні години. На проведення семінарів виділено 512 навчальних годин, практичних занять – 1318 навчальних годин, на самостійну роботу – 1308 (36,3%) навчальних годин. Самостійна робота з підготовки магістерської кваліфікаційної роботи становить 700 годин. Із загальної кількості навчальних годин на модульний контроль знань виділено 30 годин, а на екзамени – 6 годин. З метою забезпечення набуття студентами необхідних компетенцій програма розділена за навчальними дисциплінами.

Оригінальність освітньо-наукової програми УжНУ визначається її наповненням, що пов'язано з особливостями Закарпатського регіону. В ході навчального процесу розглядаються питання особливостей профілактичної роботи та моніторингу оцінки проблем громадського здоров'я в середовищі трудових мігрантів та їх близького оточення, проблеми забезпечення функцій громадського здоров'я в залежності від географічної зони регіону: низинна, передгірська, гірська. Розглядаються питання впливу на здоров'я населення дефіциту йоду та заходів по усуненню його негативної дії.

Освітньо - наукова програма передбачає формування здатності застосовувати набуті знання, уміння та навички з дисциплін загальної та професійної підготовки для рішення типових задач діяльності фахівця на

відповідній посаді, включаючи проведення науково-практичних досліджень у сфері громадського здоров'я, викладання предмету «Громадське здоров'я», проведення епідеміологічного нагляду за соціально значимими інфекційними та неінфекційними хворобами, станом психічного здоров'я населення, навколишнього середовища; визначення екологічних, соціально-економічних і медичних детермінант здоров'я; організація і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів; формування в населення здорового способу життя та відповідального ставлення до власного здоров'я; міжсекторальна взаємодія в інтересах здоров'я населення.

Освітньо - науковою програмою передбачена виробничо-навчальна практика та науково-дослідна робота яка проводиться відповідно до навчального плану магістратури і є обов'язковими та представляють вид навчальних занять, які орієнтовані на професійно-наукову підготовку студентів.

Виробничо – навчальна практика та науково-дослідна робота закріплюють знання та вміння, що набуті студентами під час освоєння теоретичних дисциплін і сприяють відпрацюванню практичних навичок і формуванню в них загальних та професійних компетенцій.

Метою практики передбачено придбання студентами досвіду та навичок колективної та самостійної професійної діяльності у сфері громадського здоров'я, включаючи оцінку та моніторинг стану здоров'я населення, проведення наукових досліджень, скерованих на виявлення детермінант, які визначають громадське здоров'я, розробку науково обґрунтованих програм зі збереження та укріплення здоров'я населення, реалізації їх на практиці та моніторингу і оцінки їх ефективності.

У результаті проходження практики магістр набуває навички та вміння вибору та обґрунтування теми, мети та завдань дослідження, вибору та обґрунтування методу та обсягу, які адекватні поставленим задачам; розробки практичних проектів з актуальних проблем громадського здоров'я; засвоєння нових теорій, моделей, методів дослідження, розробки нових методичних підходів та технологій; організації та участі у проведенні оцінки стану здоров'я

населення, епідеміологічної ситуації, зовнішнього середовища; планування та проведення заходів з охорони здоров'я та навколишнього середовища, поліпшення здоров'я населення, організації менеджменту у сфері громадського здоров'я; збору та аналізу інформації з проблем громадського здоров'я з використанням сучасних методів автоматизованого збору та обробки інформації; обробки та аналізу отриманих даних за допомогою сучасних інформаційних технологій; підготовки та оформлення науково-технічних проектів і звітів, нормативних та методичних документів.

У рамках виконання навчального плану магістратури за спеціальністю «Громадське здоров'я» також передбачена науково-дослідна робота яка полягає в підготовці та захисту наукової дипломної магістерської роботи. Базами науково-дослідної роботи є кафедри, науково-дослідні установи за даним напрямом підготовки магістрів та установи громадського здоров'я з необхідними ресурсами для проведення дослідження.

Метою виконання науково-дослідної роботи є розширення набутих магістрами та отримання нових знань, перевірка наукових гіпотез, встановлення закономірностей, які є в природі, суспільстві, наукових узагальнень, наукове обґрунтування проектів.

Магістр має знати: основні напрямки та проблеми наукових досліджень в питаннях громадського здоров'я; структуру науково-дослідних, медичних закладів і закладів громадського здоров'я; організацію роботи кафедральних та наукових підрозділів; правила техніки безпеки при роботі з комп'ютерною технікою; правила збору первинної статистичної інформації; правила обробки, оформлення та представлення результатів наукових досліджень.

Магістр має бути здатним до роботи з науковою літературою за вибраною проблемою; визначати актуальні задачі, використовувати адекватні методи дослідження та визначати обсяг вибіркової сукупності дослідження; аналізувати отримані в ході наукового дослідження дані; вносити корективи в дизайн дослідження; формулювати за результатами наукового дослідження висновки та практичні рекомендації; формулювати основні положення

наукових кваліфікаційних робіт: актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, новизна, основні положення, що виносяться на захист, теоретичну та практичну значимість роботи.

Магістр має бути здатним до пошуку та узагальнення джерел наукової літератури; володіти технологією планування та виконання науково-дослідної роботи на різних її етапах.

З метою підготовки магістрів в університеті з 1 вересня 2019 року створена кафедра «Наук про здоров'я» та сформовано її штатний розпис і кадровий потенціал.

Висновки. В Україні створюється система громадського здоров'я яка потребує забезпечення кваліфікованими кадрами. КМУ затверджено спеціальність «Громадське здоров'я», а МОН України національний освітній стандарт підготовки магістрів.

Проведений набір студентів у 2019 році для навчання з метою освоїти спеціальність громадське здоров'я Підготовка майбутніх фахівців проводиться згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556–VII та відповідно до державного стандарту.

Освітньо-наукова програма магістратури за фахом «Громадське здоров'я» складається з обов'язкових модулів до яких відносяться вступ до громадського здоров'я та системи, політики, етики, управління та лідерства у галузі громадського здоров'я; епідеміологія та біостатистика; методологія наукових досліджень; моніторинг і оцінка, якість даних, використання даних та інформатизація в галузі громадського здоров'я; планування програм їх реалізація і оцінка; ділова англійська мова; а також із 4 модулів на вибір студента. Освітньо-наукова програма підготовки магістрів розрахована на 3600 годин (120 кредитів ЄКТС).

Лекційний курс становить 462 навчальні години. На проведення семінарів виділено 512 навчальних годин, практичних занять – 1318 навчальних годин, на самостійну роботу – 1308 (36,3%) навчальних годин. Самостійна робота з підготовки магістерської кваліфікаційної роботи становить 700 годин. Із

загальної кількості навчальних годин на модульний контроль знань виділено 30 годин, а на екзамен – 6 годин.

У рамках виконання навчального плану магістратури за спеціальністю «Громадське здоров'я» передбачено проходження студентами виробничо – навчальної практики та виконання науково-дослідної роботи.

Література

1. On approval of the Concept of development of the public health system: rozporyadzhennya KМУ vid 30.11.2016; 1002-r. <http://www.kmu.gov>.

2. Anishchenko OV, Moiseyenko RO, Slabkyu HO et al. Positive experience in reforming the health care of the regions. Kyiv, 2011.

3. Moskalenko VF, Gulchiy OP, Gruzieva TC et al. Public health: a textbook for students of higher medical institutions of IV level of accreditation. Vinnitsa, 2013: 13–18.

4. Health 2020. Fundamentals of European politics and strategy for the 21st century. <http://www.euro.who.int/ru/health-topics/health-policy/health-2020-the-european-policy-for-health-and-well-being>.

5. Public Health in England: The Report of the Committee of Inquiry into the Future Development to the Public Health Function. Chmn. Sir D.Acheson (Command Paper) Paperback – 1 Jan 1988.